

OVCE JAKO ZAŘÍZENÍ NA ÚDRŽBU KRAJINY

KOCUREK, J., KOCURKOVÁ, J.

Farma Ranč pod Černým, Halenkov 702

Farma "Ranč pod Černým" se nachází v Javorníkách (CHKO Beskydy) v obci Halenkov. Vznikla v roce 2000. V tomto roce jsme chovali 2 krávy, 3 býky, 7 koní a 3 ovce. K dispozici byl traktor s rotačkou, obracák a sběrací vůz. V současnosti máme již kompletní sklizňovou linku na přípravu krmiva, včetně baličky senáže. Zvířata zůstala stejná, jen místo 3 býků teď chováme 30 ks koz a 330 bahníc základního stáda ovcí. Přibližně 100 ks jsou cigáje a po cca 50 kusech chováme následující plemena východofrišká, zušlechtěná valaška, bergschaft a romney. Ovce jsou zimovány venku, s možností úkrytu v ovčíně, kde také probíhá krmení. Zimní krmná dávka je složená z sena, senáže, příležitostně jsou ovcím v době bahnění podávány krmné řízky, řepa.

Bahnění probíhá během měsíce března, obahněné ovce jsou s jehňaty umístěny do ovčína. Před vlastním vyhnáním na pastvu mimo zimoviště (což je dle počasí přibližně v polovině května jsou ovce ostříhány (celá stříž), odčerveny a odrostlejšími beránkům jsou kastračními gumičkami odškrcena varlata. Odčervení je potom dle potřeby během roku provedeno ještě minimálně 3x, na podzim jsou ovcím před připouštěním ostříhány zadní partie. V případě nutnosti je obahněným ovcím ostříháno okolí vemena a zadních nohou.

Přes pastevní sezónu spásají ovce lokality I. a II. zón CHKO Beskydy v hřebenových partiích Javorníků na celkové výměře přibližně 40 ha. Na většina těchto lokalit byla pastva našich stád prvním hospodářským zásahem po několika letech bez jakékoliv údržby. Tato pastva je financována z prostředků Správy CHKO Beskydy v rámci příslušných opatření z Programu péče o krajinu (PPK).

Ovce jsou rozděleny do 3 menších stád na jednotlivých lokalitách. Každé stádo je uzavřeno v oplůtku z 10-12 přenosných elektrických sítí, tzn., že těch přibližně 100 ks matek a jehňat (tj. cca 25 reálných VDJ) spásá plochu o výměře zhruba něco málo přes jeden hektar. Tato plocha je spasena, dle množství biomasy, za 2-3 dny. Potom je ze sítí vytvořen další oplůtek. Napájení je řešeno přes klasickou autobaterii a solární panel. Prostor pod vlastní sítí není z časových důvodů ožínán, tráva je jen ušlapána, Přesto je dosahováno napětí 6-8 000 V. Ovce a oplůtky jsou denně kontrolovány v případě potřeby je zvířatům navážena alespoň minimální dávka vody.

Po pastvě nejsou sice odstraňovány nedopasky, ale díky přítomnosti koz ve stádě zůstává po vypasení lokality jen minimální množství nespasené hmoty, a to ještě většinou takových rostlin, které jsou nepoživatelné (pcháče, bodláky, lopuchy.) Po ukončení pastevního cyklu se stáda přesunují opět na první lokalitu a jsou spásány otavy. S ovcemi námi chovaných plemen nemáme problém ujít při přesunu na další lokalitu i několik kilometrů denně.

Ovce jsou z pastvy stahovány v závislosti na počasí, zpravidla na přelomu října a listopadu. Stádo není zapojeno do kontroly užitkovosti, ale porážková váha 150 denních jehňat se zpravidla pohybuje v rozmezí 40-45 kg, tudíž stejně jako v případě plodnosti (cca 1,3-1,4) dosahuje i přes pastvu na neúživných stanovištích obvyklých výsledků.

Při pastvě nám vydatně pomáhají psi-ne samozřejmě jako pracovní psi při manipulaci se stádem, ale jako hlídači stáda v oblasti, kde je potvrzen pohyb velkých šelem. Vlastníme plemeno šarplaninský pastevecký pes, které se nám plně osvědčilo. V současné době vlastními štěňaty pokrýváme naši vlastní potřebu a i pravidelně odprodáváme dalším chovatelům. Za 4 roky, co našim stádem vypásáme louky v hřebenových partiích jsme nezaznamenali žádnou škodu způsobenou šelmami. (Z tohoto důvodu se jako větší zdroj problémů jeví nesmyslné označení zvířat stávajícími ušními známkami, v jejichž prokazatelném důsledku jsme zaznamenali již 10 úhynů.) Při potenciálním ohrožení stáda šarplaninci v první fázi odeženou ovce dále od sítě a sami se za hlasitého varovného štěkotu postaví mezi stádo a potencionálního vetřelce. Při dalším přiblížení (na několik metrů) narušitele přecházejí do agresivní hrozby a jdou do těsné blízkosti sítě. Je však třeba upozornit, že je třeba,zejména v lokalitách s vyšší návštěvností turistů, volit na hlídání psychicky vyzrálé psi. Je to především z důvodu eliminace možností napadení lidí a zvířat, kdy pohybem lesní zvěře na lokalitě dojde k porušení sítě a stádo opustí vyplocený prostor.

Pastva pro Správu CHKO Beskydy tvoří prakticky polovinu našeho příjmu a zároveň i výměry farmy, zbylých 40 ha slouží jako krmivová základna na přípravu krmení na zimu a jako zimoviště stád. Jako doplňková činnost farmy (do cca 10-15% veškerých příjmů) je agroturistika, kde nabízíme projížďky na koních – od svezení v sedle několik minut pro “studenty” základní nebo i mateřské školy, až po několikadenní túry na koních po hřebenech malebných Javorníků. Takže neváhejte a přijed'te se podívat na vlastní oči.